

CÓ Đ N M C LÀ "TH M H A S D NG SAI TI NG VI T" KHÔNG?

PGS.TS Nguyễn n H ng C n

Trong bài vi t "Th m h a s d ng sai ti ng Vi t trên các ph ng ti n truy n thông đ i chúng" (báo CAND ngày 2/1/2016), tác gi Đnh Đ c C n đã phân tích m t s ví d s d ng t ng mà tác gi cho là i trên các ph ng ti n truy n thông đ i chúng, t p trung ch y u vào ch ng trình "Đ báo th i ti t" trên VTV, và cho r ng đó là "th m h a s d ng sai ti ng Vi t". D i đây, chúng tôi th phân tích i 10 tr ng h p tác gi Đnh Đ c C n đã "b t l i"; đ xem đó th c s có ph i là các l i sai tr m tr ng đ n m c nh v y hay không. Các ví d phân tích đ c đánh s t 1 đ n 10 (v i t b b t l i đ c vi t hoa) theo trình t xu t hi n trong bài vi t c a tác gi Đnh Đ c C n.

1)

"Kh i không khí l nh đ ng M P MÉ biên gi i n c ta";

Tác gi cho r ng "m p mé"; ch dùng cho ch t l ng (ví d "N c m p mé m t đê";) nên nói nh câu trên là sai. Th c ra, v i ý nghĩa "đ n g n sát m t m c gi i h n nào đó";, "m p mé"; dùng cho c các s v t, hi n t ng khác không ph i là ch t l ng, ví d :

- H n đ u vào tr ng m c m p mé đ i m s n, 13 đ i m. (Võ Tr ng Kiên)

- Ucraina đ ng m p mé bên b v c phá s n. (Báo Đ t Vi t)

Vì v y, cách dùng t "m p mé"; nh câu trên không có gì sai, th m chí còn g i t đ c hình nh kh i không khí l nh đ ng đ n g n biên gi i n c ta. Dĩ nhiên, cũng có th đ i n đ t b ng cách khác, ch ng h n "Kh i không khí l nh đ ng ti n sát đ n biên gi i n c ta";, nh ng ch a h n đã hay h n.

2) "

Nh i t đ QUANH QU N 18 đ C đ n 21 đ C

"": Tác gi cho r ng "quanh qu n"; ch dùng đ nói v đ ng v t, nên nói "nh i t đ quanh qu n"; là nhân cách hóa nh i t đ "nh con trâu quanh qu n b i c", nh con chó quanh qu n trong sân"; là k c c. Th c t, v i ý nghĩa "di chuy n hay dao đ ng trong m t gi i h n hay ph m vi h p nào đó";, "quanh qu n"; còn đ c dùng cho các ch th không ph i là đ ng v t, ví d :

- Giá vàng quanh qu n m c th p nh t 5 năm r i. (Tài chính th gi i)

- Gi a phiên, VN-Index quanh qu n m c 452 đ i m. (www.abs.vn)

T t nhiên, cũng có th thay t "quanh qu n"; b ng c m t " trong kho ng...";, ho c "dao đ ng trong kho ng..."; nh ng đó là chuy n khác.

3)

"Nh ng thi t h i do lĩ t MANG L I

"; Tác gi nh n xét đúng khi cho r ng nên thay "mang l i" trong câu trên b ng "gây ra";, vì "mang l i" ch dùng cho cái gì có k t qu tích c c (ví d : mang l i l i ích, mang l i ni m vui). đ đây, tác gi đ n ra ví d đúng nh ng cách gi i thích ch a th t chính xác. M c dù có nghĩa "đ n đ n m t k t qu nào đó, th ng là t";, "mang l i"; cũng có th dùng v i các b ng có nét nghĩa không t t, ví d :

- Cu c chia tay nào cũng mang l i bu n đau. (VnExpress) - Khi s giàu có mang l i n i b t h nh. (Yêu tr)

- Nh ng m u đàn ông ch mang l i cho b n s b t h nh. (Tintuonline)

Trong nh ng câu trên, không ph i câu nào cũng có th thay "mang l i"; b ng "gây ra"; vì t "gây ra"; ti n gi đ nh m t h u qu n ng n h n "mang l i";. "mang l i"; có th ch p nh n c b ng có nghĩa tích c c và tiêu c c nên có th vi t m t câu nh :

- 2006 mang l i cho b n ni m vui và n i bu n? (VnExpress).

Chúng ta không th thay "mang l i"; trong câu này b ng "gây ra";, ho c s a câu này thành: 2006 mang l i cho b n ni m vui và gây ra cho b n n i bu n?

4)

"C n m a Đ I t d i i Mũi Cà Mau Đ I ng c lên các t nh Nam B "

Tác gi cho r ng vì m a trên tr i r i xu ng ch không ph i t d i i đ t chui lên nên không th dùng đ ng t 'đ i"; nh i câu trên. Nh ng n u dùng t "r i"; thay cho t "đ i"; thì câu trên l i càng t h n, m c dù đúng là m a "r i"; th t (C n m a r i t Cà Mau r i ng c lên các t nh Nam B !?). Th c ra t "đ i"; dùng i câu trên không ph i đ mô t chuy n đ ng c a nh ng gi t m a (là t trên tr i r i xu ng) mà là đ mô t s di chuy n c a c n m a i trên m t đ t (t Cà Mau đ n các t nh Nam B), vì v y dùng t "đ i"; không có gì sai. Trong đ i th ng, ng i Vi t v n nói c n m a đ n, c n m a đ i, bão đ n, bão đ i...đ ch s chuy n đ ng này. Th m chí cách nói này còn đ c dùng c trong th ca, truy n:

- C n m a đ i qua, xóa h t d u v t mang em đ i xa. (l i bài hát)

- M t c n m a đ i qua (Tên m t t p truy n c a Tr n Vi t Anh)

